

ÄLYKKÄÄN AJATTELUN OPAS

Ajattelun syvyydellä ja monipuolisuudella ei tiedetä olevan mitään rajaa. Tätä mahdollisuutta tutkijat ja keksijät tavoittelevat jatkuvasti innovaatioillaan. Systeemiajattelun edistymistä on toistaiseksi haitannut kyvyttömyys ilmaista, mitä systeemi ja systeemisyys oikeasti voisivat tarkoittaa.

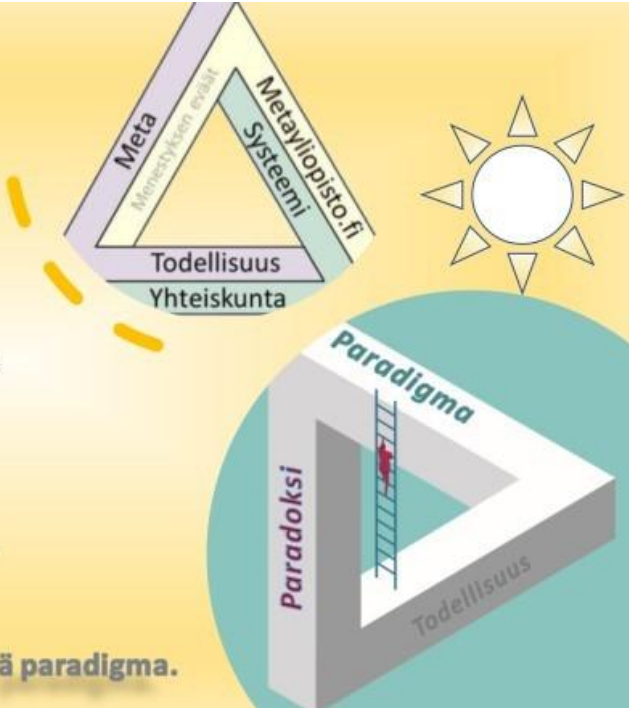
Tässä kirjassa tähän *artikuloinnin* ongelmaan puututaan voimallisesti, kun perusteellisen pohdinnan kohteeksi otetaan viisi demonstraatiota: Google onnistumisen esimerkkinä, korona terveydenhuollon vaikuttavuutta koettelevana ilmiönä, ilmastonmuutoksen eri ääriäidat ja Eurooppaa vavisuttava ”erikoisoperaatio”, sekä kansanterveys meitä jokaista koskettavana tottumuksen ja vastuunjaon tapana.

Paradoksiopetus: viisi (5) älykkään ajattelun haastetta

Aukot ymmärryksessämme, mikä ei toimi?

- 1) **Google:** Mooren laki ennusti lähes rajattoman kehityksen jo kauan sitten
- 2) **Korona:** lääketiede sai haasteeksen meidät kaikki, potilaat jokaisesta maasta,
- 3) **Ilmasto:** pelkästään hiilidioksidiko, CO₂, määrittää maapallon elämisen ehdot?
- 4) **Sotilasoperaatio:** miksi kansainvälinen oikeus ei pysty estämään uusia sotia?
- 5) **Kansanterveys:** elintasoihminen voi liian huonosti; siksikö hyvinvointialueet uhkaavat kaatua rajoituksiinsa?

Ainoa tapa selvitä paradoksista on löytää paradigma.

Kirjassa systeemistä kehitystä selitetään innovaatioprosessin muodossa – systeemi sekin on. Innovointi tapahtuu kymmenen vaiheen sykleissä, mitä soveltaja voi käyttää luovasti Demingin syklin tapaan. Energia-ala on esimerkki mahdollisuuksista, millä voi saada aikaan konkreettista edistystä.

Luovuus on tunnetusti mielikuvituksen, tietämyksen ja evaluoinnin muodostama kolmikko. Tietämyksen kaivamiseen eri lähteistä tarvitaan *Informaation takaisinmallintamisen* metodi. Kirjan menetelmillä kaivetaan esiin ja artikuloidaan kymmeniä systeemeitä Wikipediasta, tiedekirjallisuudesta sekä – mikä parasta – yhdistelemällä erilaisia käsityksiä, arkkitehtuureja ja malleja. Keksimällä saadaan vipuvaikutuksia, sillä kun ensimmäistä löytöä hyödynnettäessä paljastuu vielä mullistavampi idea, se saattaa jatkossa päästä eksponentiaaliseen nousuun. IT-ala on ollut satumainen narratiivi, missä eksponentiaalista kehitystä on tapahtunut Mooren lain mukaan jo kymmenien vuosien ajan.

Ihmiskunta on silti vasta alussa hyödyntääkseen täysin tieteen ja teknologian mahdollisuudet. Tämän vuosisadan keskeisiksi ajattelun taidoiksi (*21th Century Thinking Skills*) on nostettu neljä osaamista: kriittisen ajattelun taito, luovuus, yhteistyökyky ja kommunikointitaito. Niistä on hyvä alkaa muutos.

Kirjoittaja Eki Laitila, FT

ISBN 978-952-65007-0-6